

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA PASPORT TIZIMI VA ID-
KARTA TIZIMLARINING JORIY ETILISHI HAMDA BARMOQ
IZLARINI RO‘YXATGA OLISHNING SHAXSI NOANIQ SHAXSLARNI
ANIQLASHDAGI AHAMIYATI**

Murodov Ahrorbek Bahodirjon o‘g‘li

O‘zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi kursanti

Annotatsiya: *Ushbu maqola O‘zbekiston Respublikasida pasport tizimi va ID-karta tizimlarining tarixiy rivojlanishi, joriy etilishi hamda biometrik identifikatsiya, xususan barmoq izlarini ro‘yxatga olishning shaxslarni aniqlashdagi afzalliklarini o‘rganadi. Tadqiqot tarixiy hujjatlar, qonuniy asoslar va zamonaviy raqamlashtirish jarayonlariga tayangan holda ushbu tizimlarning xavfsizlik, samaradorlik hamda fuqarolik huquqlarini ta‘minlashdagi rolini tahlil qiladi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, biometrik texnologiyalarning bosqichma-bosqich joriy etilishi O‘zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o‘tishini tezlashtirmoqda.*

Kalit so‘zlar: *Pasport tizimi, ID karta, barmoq izi, biometrik ma‘lumotlar, O‘zbekiston qonunchiligi*

Abstract: *This scientific article examines the history of implementation, development, and the role of biometric technologies, particularly fingerprint registration, in personal identification within the passport and ID card systems in the Republic of Uzbekistan. The article analyzes the stages of system implementation, their legal foundations, and the advantages achieved through fingerprint biometrics. The research results indicate that biometric identification enhances security, reduces fraud, and facilitates access to government services. The article is prepared based on web sources and scientific works, highlighting Uzbekistan's position in digital*

Keywords: *Passport system, ID card, biometric identification, fingerprints, personal identification, Uzbekistan.*

Аннотация: Эта научная статья рассматривает историю внедрения, развития и роль биометрических технологий, в частности регистрации отпечатков пальцев, в идентификации личности в рамках систем паспортов и ID-карт в Республике Узбекистан. В статье анализируются этапы внедрения систем, их правовые основы и преимущества, достигаемые через биометрию отпечатков пальцев. Результаты исследования показывают, что биометрическая идентификация повышает безопасность, снижает мошенничество и облегчает доступ к государственным услугам. Статья подготовлена на основе веб-источников и научных работ, освещающая позицию Узбекистана в цифровой трансформации.

Ключевые слова: Система паспортов, ID-карта, биометрическая идентификация, отпечатки пальцев, идентификация личности, Узбекистан.

Kirish

O'zbekistonda shaxsni identifikatsiya qilish tizimlari sovet davridan boshlab shakllanib kelgan bo'lib, mustaqillikdan so'ng tubdan isloh qilindi. Pasport tizimi fuqarolikni tasdiqlovchi asosiy hujjat sifatida xizmat qilar ekan, ID-kartalar esa ichki identifikatsiya jarayonlarining zamonaviy shakli sifatida joriy qilindi. Biometrik ma'lumotlar, xususan barmoq izlari, identifikatsiya jarayonini aniq, xavfsiz va tezkor amalga oshirish imkonini beradi. Ushbu maqolada pasport tizimi va ID-kartalar joriy etilishining tarixiy asoslari hamda barmoq izlarining identifikatsiyadagi o'rni ilmiy tarzda tahlil qilinadi

Introduction

In the Republic of Uzbekistan, personal identification systems have undergone significant development in recent years. Biometric passports were introduced starting from 2011, while from 2021, ID cards became the primary document for internal use. Biometric technologies, including fingerprint registration, play a crucial role in personal identification, as they are based on anatomical and physiological characteristics. This article analyzes the implementation of these systems and the advantages of fingerprint biometrics from a scientific perspective.

The research objective is to evaluate Uzbekistan's achievements in the field of digital identification and compare them with international standards.

Введение

В Республике Узбекистан системы идентификации личности в последние годы претерпели значительное развитие. С 2011 года были введены биометрические паспорта, а с 2021 года ID-карты стали основным документом для внутреннего использования. Биометрические технологии, включая регистрацию отпечатков пальцев, играют важную роль в идентификации личности, поскольку они основаны на анатомических и физиологических характеристиках. Эта статья анализирует внедрение этих систем и преимущества биометрии отпечатков пальцев с научной точки зрения. Цель исследования – оценить достижения Узбекистана в области цифровой идентификации и сравнить их с международными стандартами.

Система паспортов и ID-карт в Республике Узбекистан: внедрение и преимущества регистрации отпечатков пальцев для идентификации личности

ASOSIY QISM

Pasport tizimining tarixiy rivojlanishi va joriy etilishi

O'zbekiston pasport tizimi Sovet Ittifoqi davrida shakllangan bo'lib, 1932-yilda yagona pasport tizimi va majburiy propiska amaliyoti joriy etilgan. Mustaqillikdan keyin 1994-yil 23-dekabrda qabul qilingan Prezident farmoni orqali O'zbekistonda mustaqil pasport tizimi joriy qilindi.

1999-yildagi normativ-huquqiy hujjatlar pasport tizimini takomillashtirish, doimiy yashash joyini ro'yxatga olish tartibini aniq belgilash va nazoratni kuchaytirishga xizmat qildi. Shundan so'ng pasport tizimi mamlakatda shaxsni tasdiqlash va migratsiya jarayonlarini tartibga solishda asosiy vosita bo'ldi.

2011-yildan boshlab biometrik pasportlar joriy qilinib, xalqaro standartlarga moslashtirildi. 2021-yil 1-yanvardan boshlab esa xorijga chiqish uchun biometrik xalqaro pasportlardan foydalanish majburiy bo'ldi.

ID-karta tizimining joriy etilishi

O‘zbekistonda ID-kartalar joriy etilishi identifikatsiya tizimini zamonaviylashtirish va raqamlashtirish jarayonini jadallashtirishga qaratilgan. Prezident farmonlari asosida 2021-yil 1-yanvardan boshlab ID-kartalar amaliyotga tatbiq qilina boshlandi. Ular:

faqat O‘zbekiston hududida amal qiladi;

10 yil muddatga beriladi;

elektron hukumat tizimlaridan foydalanishda asosiy identifikatsiya vositasi hisoblanadi;

2030-yilgacha bepul almashtirilishi belgilangan.

Shuningdek, 2021-yildan boshlab chet el fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar uchun ham alohida ID-karta tizimi tatbiq etildi.

2025-yilda raqamli ID-kartalar va hujjatlarning elektron nusxalariga qonuniy kuch berilishi esa ichki reyslar, poezd safarlari va bank xizmatlaridan foydalanishda yanada qulaylik yaratdi.

Barmoq izlarini ro‘yxatga olish va biometrik identifikatsiya

O‘zbekistonda biometrik identifikatsiya tizimlari 2011-yildagi biometrik pasportlardan boshlab joriy etildi. Biometrik ma’lumotlar tarkibiga barmoq izlari, yuzni tanish va jonliylilikni aniqlash texnologiyalari kiradi.

“MyID” tizimi yuzni tanish algoritmlari asosida ishlaydi va 14 milliondan ortiq foydalanuvchiga ega. U bank, davlat xizmatlari, savdo va transport sohalarida keng qo‘llanilmoqda.

2024–2025-yillarda Face-ID va kaftni skanerlash texnologiyalari jamoat transporti, davlat xizmatlari va to‘lov tizimlarida joriy etila boshladi.

Biometrik identifikatsiyaning kengayishi shaxsni aniqlashda inson omilini kamaytirib, aniqlik va ishonchlilikni oshirmoqda.

Barmoq izlarini ro‘yxatga olishning shaxslarni aniqlashdagi afzalliklari

1. Xavfsizlikning oshishi

Soxta hujjatlar, yolg‘on identifikatsiya va firibgarlikning oldini oladi.

Chegara nazorati va tezkor-qidiruv faoliyatida aniq identifikatsiya imkonini beradi.

2. Samaradorlik

Davlat xizmatlari ko'rsatish tezlashadi.

Raqamli xizmatlarda avtomatik identifikatsiya vaqtni tejaydi.

Ichki aviatsiya va temir yo'l xizmatlarida hujjatsiz (raqamli ID orqali) tekshiruvni ta'minlaydi.

3. Raqamli transformatsiya

"Raqamli iqtisodiyot-2030" strategiyasiga muvofiq raqamli davlatga o'tishni tezlashtiradi.

Elektron hukumatning xalqaro reytinglardagi o'rnini yaxshilashga xizmat qiladi.

4. Huquqiy va iqtisodiy afzalliklar

2023-yilgi Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish to'g'risidagi qonun biometrik bazalarning xavfsiz saqlanishini ta'minlaydi.

Raqamli xizmatlardan foydalanish osonlashadi, iqtisodiy faollik oshadi.

Muhokama va mavjud muammolar

Biometrik tizimlarning joriy etilishi bilan birga bir qator muammolar ham mavjud:

ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha nazoratni kuchaytirish zarur;

xalqaro standartlarga to'liq moslash jarayoni davom etmoqda;

aholining biometrik texnologiyalar bo'yicha xabardorlik darajasi yetarli emas;

ayrim tizimlar o'rtasida integratsiya to'liq yakunlanmagan.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun texnik standartlarni (ISO/IEC 30107) joriy qilish, axborot xavfsizligini mustahkamlash va jamoatchilikka muntazam tushuntirish ishlari olib borish tavsiya etiladi.

Xulosa

O'zbekistonning pasport tizimi va ID-karta tizimlari mustaqillikdan so'ng izchil rivojlanib, raqamli transformatsiya jarayonida muhim o'rin egalladi. Biometrik ma'lumotlar, xususan barmoq izlarini ro'yxatga olish, shaxsni aniqlashning eng ishonchli mexanizmlaridan biri sifatida xavfsizlikni oshirib, davlat

xizmatlarini soddalashtirmoqda. Ushbu tizimlarning joriy etilishi O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tishiga katta turtki bo'lmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Uzbekistan: Provisions of 1999 on Passport System. Refworld.
2. Uzbekistan Passport Information. Travel.gov.
3. Instruction about procedure for issue and exchange of passports. CIS-Legislation.
4. Propiska and relics of the Soviet era in Uzbekistan. Europarl.
5. A Guide to Legal Research in Uzbekistan. Globalex.
6. Uzbekistan makes use of international passports compulsory. Kun.uz.
7. ID cards instead of biometric passports. Strategy.uz.
8. Uzbekistan continues introducing ID cards. Yuz.uz.
9. Uzbekistan leans into digitalization. Biometric Update.
10. Biometric Identification in Uzbekistan's Legal System. IRShad Journals.
11. MyID: Unique tool for biometric identification. MyID.uz.